

ПРЕЛОМЪ

МЕСЕЧНО ИЗДАНИЕ НА ИДЕЙНОТО РУКОВОДСТВО НА СЪЮЗА НА МЛАДЕЖКИТЕ НАЦИОНАЛНИ РЕГИОНИ (С. М. Н. Л.)

ТАЗИ КНИЖКА СЪДЪРЖА:

5

1. Конгресът на С. М. Н. Л.
2. Програмата на С. М. Н. Л.
3. Нашето движение и нашата програма — Ив. Х. Желъзовъ.
4. Младешката и националните движения — Ал. Николовъ.
5. Литературния обликъ на нова Италия — проф. Енрико Дамяни — Римъ.
6. Хитлеръ обединява германската нация — Н. Ушевъ.
7. Нѣкои особени прояви на италианската литература отъ проф. Енрико Дамяни — Ив. х. Желъзовъ.
8. Вътрешенъ прегледъ
9. Външенъ прегледъ

Редакция — „Криволакъ“ 11 — София VII.
Администрация — „27 юний“ № 17 — Варна.
Отдѣленъ брой 4 лв. Год. абонаментъ 40 лв.

Фабриченъ складъ

за вълнени платове

ТОТЮ ИВ. УЗУНОВЪ

ул. Преславска, 37.

Телеф № 307.

Разполага за пролѣт-

ния сезонъ съ богатъ

изборъ отъ

Всички ВИДОВЕ

ВЪЛНЕНИ платове

ЗА ДАМСКО И МЪЖКО ОБЛЕКЛО

Цени строго фабрични

Българи,

абонирайте се за официоза на С. М. Н. Л.

В-къ „Преломъ“

Единствения младежки антипартиенъ вестникъ, единствения вѣренъ стражъ и изразителъ на възжеланията на българската национална младежъ.

Излизъ 2 пжти месечно.

Год. абонаментъ 30 лв.

Отдѣленъ брой 1 левъ

Адресъ: София — „Криволакъ“ 11.

ПРЕЛОМЪ

МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ НА ИДЕЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА С. М. Н. Л.

Книга 5.	Редактира комитетъ	гл. ред. Ив. х. Желъзковъ	Год. I.
ВАРНА, МАЙ 1933 Г.			

КОНГРЕСЪТЪ НА С. М. Н. Л.

На 17 и 18. Априль т. г. въ старопрестолния градъ на Асеновци се състоя III-ия редовенъ конгресъ на С. М. Н. Л. За насъ той е вече само едно величаво минало, и ако ние днесъ сме заставени наново да се повърнемъ къмъ него това го правимъ единствено отъ желанието да припомнимъ на нашитѣ читатели и на българското общество за периода, който го предшестуваше — периодъ на дълнопробни клюки и интриги и да го съпоставимъ съ периода, който по настоящемъ преживяваме — периодъ на разочарование у противниците ни и на вѣра и надежда въ собственичѣ ни срѣди.

Неоспоримъ фактъ е, че българското общество бѣ алармирано отъ явнитѣ и тайни противници на мощното младо българско движение. Говорѣше се ту плахо и боязливо, ту злѣчно и злобно, че на В. Търновскиятъ конгресъ С. М. Н. Л. щѣлъ да се обяви за партия, че щялъ да се разцепи, че, че. . . За съжаление на нашитѣ противници това, което тѣ предрича-

ха не само, че не се сбъдна, но стана това, което, ще бъдемъ откровечи да признаемъ, и ние не очаквахме. Конгресътъ на С. М. Н. Л. завършилъ грамадната си работа само за единъ день е цѣло знамение за нашия политико общественъ животъ. Той бѣ единъ великолѣпенъ плесникъ за всички стари дърдорновци и тѣхнитѣ млади последователи. Въ своя III конгресъ ние съ радость констатирахме факта, че не сме губили напрасно време и, че това, което сме посѣли е пуснало здрави корени срѣдъ българската младежъ.

Следъ В. Търновския конгресъ С. М. Н. Л. навлиза въ една нова фаза. Следъ като ние провѣрихме кадритѣ си и като констатирахме факта, че тѣ сж здраво закърмени съ нашата идеология намъ предстои да изпълнимъ втората точка на нашия грандиозенъ планъ за озонирането на българската общественостъ — а тя е опознаване на обществото съ нашата програма и насаждането и всредъ широкитѣ народни маси.

ВЪТРЕШЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ

Прелѣтна птица. Дойде рано по нашитѣ мѣста, напуснала, незнаемъ по каква причина, топлото си легловище въ Бѣлградъ и започна да хвърка отъ градъ на градъ за да търси нѣкое по топло мѣстенце. За нещастие у насъ е още зима. А знае се, че тамъ кждѣто има зима има и валежи и бури и тѣ не закѣсняха. Започнаха съ градушка въ София, градоносна буря въ Русе и мълнии и фурии въ Габрово и какво ли още не би сполѣтяло бѣдната прелетна птичка, ако тя завирайки главата си въ пазвата за да я опази отъ ударитѣ на града не намѣри тамъ добре закѣтанъ френски паспортъ и изведнажъ събрала последнитѣ си сили и прелѣтявайки надъ Дунава се отзова въ Парижъ, за да се оплаче на своитѣ вдѣховители, за гдето не сме се погрижили, знаейки, че тя ще дойде, да замѣнимъ зимата съ лѣто, та да не я караме да бѣга толкова скоро преди да е събрала материалъ за нови интриги и доноси.

Мѣстнитѣ птици, обаче, сж се заели да не я лишатъ отъ необходимия материалъ и затова тръгнаха изъ страната да събиритѣ, где що имъ падне. Първитѣ резултати отъ тия обиколки сж повече отъ задоволителни. Въ Джулионца, кжде то временно бѣ кацнало туко що излюпилото се парламен-

тарно пиле (Д. Димитровъ) стана първото събитие, „фашиститѣ“ полицаи, неоченьвайки благородното дѣло на „пладняритѣ“, стреляли на месо и убили двама, души а пилето едва успѣло да хвъркне и се укрие въ неизвестностъ отъ гдето е отпратило протестна телеграма до дружеството за покровителствуване на животнитѣ, искайки неговата незабавна интервенция.

„Пладне“ интригува. Органа на Жика Лазичъ, следъ като неможа съ интригитѣ си да попречи на осжществяването на величавия конгресъ на С. М. Н. Л въ В. Търново, сега е започналъ да интригува по самия конгресъ мжчейки се да затъмни неговата мощностъ и величие. Ние оставяме настрана писаното, че на конгреса сж присжтствували само нѣколко десетки „буржуазни“ лапетии, на това трѣбва да отговорятъ търновци, които бѣха свидетели на всичко, което стана, за насъ е важенъ другъ единъ фактъ. Една нова интрига хвърлятъ безкруполнитѣ редактори на в. „Пладне“ а именно, че ние сме се обявили противъ българското село. Доколко това е вѣрно, може да се провѣри отъ програмата на съюза ни, която печатаме въ тоя брой. Това ще бжде достатъчно за здраво мислящия читателъ.

ВЪНШЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ.

Посещенията въ Римъ. Тѣ, безспорно, сж отъ свѣтвно значение. Следъ посещението, което направи английскитъ премиеръ Макдоналдъ на Дучето, Римъ наново, стана предметъ на всеобщо внимание. Старата поговорка — „всички пжтища водятъ къмъ Римъ“ — придоби отново своето всѣмирно значение. Особено важно, обаче, е посещението, което направиха двамата ржководители на политиката на Райха — Фонъ Папенъ и Гьорингъ въ Римъ. Макаръ външно на посещението да се предписваше единъ чисто личенъ характеръ, фактъ, че то то стана по времето, когато французкото правителство бѣ вржчило на Мусолини своя меморандумъ по пакта на четиритѣ сили, иде да потвърди нашето становище, че посещението имаше политическа цель.

Резултатитѣ — макаръ още и неизвестни, ако се сжди по коментаритѣ на Италианскитѣ и Нѣмски вестници, ще бждатъ отъ грамадно значение за външната политика на дветѣ фашистки правителства. Тѣ, обаче, ще се отразятъ и върху политиката и на останалитѣ страни.

Блонътъ на ревизиониститѣ се увеличава. Както е известно, следъ като стана предметъ на всеобщо достояние италианското становище по договоритѣ,

почти всички заинтересовани страни побързаха да се присъединятъ къмъ него и да влѣзатъ въ непосредственъ контактъ съ Римъ. Унгария и Австрия още преди Германия изпратиха свои специални пратеници при Мусолини. Само ние все още чакаме, чакаме както презъ 1912 година, докато сърбитѣ си оплетоха кошницитѣ и презъ 1918 — докато се разбунтуваха войницитѣ. Сждейки по тая престжпна пасивностъ на ржководителитѣ на нашата външна политика, ние, макаръ, че нежелаемъ да ставаме проводници на непровѣрени факти, сме склонни да възприемемъ мълвата, че нашата външна политика блажено плава въ мжтнитѣ французски води и се ржководи отъ директоритѣ на . . . . .

И Турцитѣ безчинстватъ. Вземайки актъ отъ „разградския инцидентъ“ турцитѣ, хората къмъ които винаги сме били повече отъ толерантни извършиха маса безчинства по отношение на българската нация и нейниятъ представител въ Цариградъ. И, намѣсто нашето правителство да подаде една енергична нота до Ангорското такова, то, по старъ маниеръ, започна да хленчи и се извинява.

Щастлива и блажена Аркадия!

ПРОГРАМА

на Съюза на Младежките Национални Легиони.

С. Н. Н. Л. се бори за:

- 1) Постигане заветните идеали на нашите дѣди, чрезъ осъществяването на националното единство (духовно и материално) и обединението на всички българи и български земи въ една единна държава подъ скиптъра на българскиятъ царь.
- 2) Насаждане чувството на любовъ къмъ народа и отечеството срѣдъ българската младежъ и издигането имъ като идеалъ надъ идеалитѣ.
- 3) Насаждане религията на нашите дѣди, срѣдъ българската младежъ и предпазването ѝ отъ всѣкакви попълзновения, уронващи нейния престижъ и застрашаващи нейната цѣлостъ.
- 4) Унищожаването на Ньойскиятъ диктатъ, международнитѣ неправди и хищническата експлоатация надъ победенитѣ народи.
- 5) За въвеждането на наборна армия, въоръжаването на Българската държава, базиращо се на нейното законно право за самозапазване и за постигане на националнитѣ идеали.
- 6) Възпитаване на българската младежъ въ духа на славнитѣ традиции на нашето героично минало и даване бойно възпитание и подготовка на подрастващото поколение.
- 7) Изгонване на всички държавни служители (учители и чиновници), които седейки на държавната трапеза подравятъ нейнитѣ здрави основи, убиватъ националния духъ на българина и развращаватъ младежъта.
- 8) Премахване учебния баблостъ. Реорганизиране на българското училище, за да отговаря на изискванията на новото време и превръщането му въ разсадникъ на здрави и солидни познания, национално възпитание и българска култура.
- 9) Материална издръжка за осъвършенстване отъ страна на държавата на всички способни и даровити български чада—гордостъ на българското племе.
- 10) Жреци на българскиятъ културни и просвѣтни институти могатъ да бждатъ само тѣзи, които сж родени българи.
- 11) Изграждане на българската култура, ограничаваща безразборното и нецелесъобразно копиране на чуждото.
- 12) Разтурването и забраняването на всички тайни и явни организации и групировки целящи убиването на българския националенъ духъ и традиции и насаждането на интернационални идеи.
- 13) Забраняване на всѣкаква литература, целяща разрушаването на моралнитѣ устои и семейни добродетели на българския народъ.
- 14) Регламентация на печата за да служи на добре разбранитѣ държавни и национални интереси.

Българскиятъ печатъ да се

списва и ръководи само отъ български журналисти.

Въ политическия и общественъ животъ:

15) Преустройство на демократично-буржоазния парламентъ, самоотреклъ се чрезъ действията си и превръщането му въ компетентенъ представител на съсловията.

16) Народното представителство само за роденитъ българи.

17) Премахване на всички излишни институции въ държавната машина и приспособяването ѝ къмъ изискванията на новитъ условия на живота.

18) Отговорност, дисциплина и иерархия всрѣдъ посетелитъ на държавната властъ.

Стабилизирано, компетентно и безпартийно чиновничество.

19) Премахване на изборнитъ самоуправителни тѣла и превърлянето на функциитъ имъ върху компетентно съществителни органи, посочени отъ синдикатитъ на респективнитъ съловия.

20) Изгонване на всички чужденци, които отнематъ хлѣба на българина — работникъ, занаятчия, чиновникъ и работодателъ. Българското поданство само за тия, въ които жили тече българска кръвъ.

21) Ние се боримъ за миръ между съсловията, социална правда и класово сътрудничество, които могатъ да се постигъ само чрезъ:

А. Ефикасна защита на земледѣлския стопанинъ:

а) Създаване на стопански планъ и неговото системно и неотклонно прилагане на дѣло.

б) Урегулиране отношенията между ценитъ на земледѣлскитъ и индустриални произведения.

в) Освобождаването на селянина отъ лихварското робство — ефтинъ и дългосроченъ кредитъ за селския стопанинъ.

г) Премахване на поземното облагане и въвеждането на патентното такова.

д) Културно повдигане на българското село.

Б. Защита на българския трудъ.

а) Създаване на чисто професионални работнически синдикати.

б) Създаване на колективни договори за труда. Урегулиране продължителността на работния день. Справедливи работнически заплати, отговарящи на изискванията на скромния работнически животъ и съобразно възможноститъ на предприятията.

в) Участие на работницитъ, като съвестателенъ органъ, въ ръководството на предприятията и участието имъ въ печалбитъ на сжщитъ.

г) Образуване фондъ „Работнически пенсии“.

д) Създаване института „за оползотворяване на извънъ работното време“, целящъ културното, духовно и физическо повдигане на работника.

е) Забрана на стачкитъ.

В. Премахването на паразитната индустрия и основната ревизия на закона за насърчение на мѣстната индустрия:

а) Създаване на индустрии за преработка на първичнитъ

материали добивани отъ българското селско стопанство.

б) Забрана на картелитѣ.

в) Защита на българската индустрия отъ експлоататорскитѣ погълзновения на спекулативния банкерски капиталъ.

г) Ограничение на индустриалнитѣ предприятия на чужденцитѣ.

д) Забрана на локаутитѣ.

Г. Реорганизация на банковото дѣло.

а) Безпощадна борба срещу лихварството.

б) Забрана на всички чужди банкови институти.

в) Одържевяване на кредитното и банково дѣло.

г) Образуване фондъ, отъ годишнитѣ печалби на банковитѣ институти, за „Стопанско повдигане на България“.

Д. Защита на кооперативното дѣло.

а) Безрезервна защита на кооперативното дѣло и подкрепа на истинскитѣ кооперативни движения.

б) Борба срещу спекулантигѣ съ кооперативнитѣ принципи.

НАШЕТО ДВИЖЕНИЕ И НАШАТА ПРОГРАМА.

отъ Ив. х. Желѣзовъ

(началникъ отдѣла идейна подготовка и съюзна инспекция при С. М. Н. Л.)

Задъ насъ вече три години организационенъ животъ. Три години, презъ които ние денонощно творихме дѣлото на С. М. Н. Л. Три години на неравна борба и непосилна работа увѣнчани съ единъ завиденъ успѣхъ.

Бѣ време, когато болшинството отъ ръководителитѣ на нашата политика гледаха на движението ни съ надсмѣшка и недоверие, смѣтайки, че това е едно моментно увлечение на група младежи, което следъ като премине ще стане причина за разкапването на движението, което тѣ се силѣха да създадатъ. Времето, обаче, — тоя неумолимъ, но справедливъ арбитъръ опроверга и най-оптимистичнитѣ предрича-

ния на нашитѣ противници и зложелатели. С. М. Н. Л. не само че не умря, но, напротивъ, ежечасно крепне и напредва. Невѣроятното стана фактъ. Мечтата—действителность. Закрилиятъ се недавна III-ти редовенъ конгресъ на С. М. Н. Л. ясно и недвусмисленно подчерта, че ние сме на правъ пѣтъ и че действително ние имаме да изпълнимъ една историческа мисия къмъ българския народъ.

Смѣтайки, че голѣма часть отъ противници на нашето движение се дължатъ на това, че нашата програма не е станала достояние на българското общество, ние ще се помжчимъ въ следващитѣ нѣколко броя да я направимъ достояние на

нашитѣ читатели, а тѣ отъ своя страна да я разяснятъ на своитѣ близки и приятели.

§ 1

Наблюдавайки отъ близо развитието на нашия обществено политически животъ и бидейки, макаръ и нѣми свидетели на дветѣ катастрофи, които преживѣ въ продължение на едно десетелѣтие народа ни, ние смѣтаме, че сме успѣли да намѣримъ първопричината на оня общественъ неджгъ отъ който освобождението насамъ, страда нашата политическа действителностъ. Тоя неджгъ е следниятъ — липса на национално единство. Благодарение на пагубно разрушителната дейностъ на нашиятъ политически партии, българскиятъ народъ е разпокъсанъ на десетки, една друга отричащи се групировки, които обективния наблюдател мъчно може да установи дали сж отъ една на родностъ.

Нима може да се намѣри у насъ нѣкой здравомислящъ българинъ, който да отрече факта, че и дветѣ наши катастрофи, както и днешната безпжтица въ нашата външна политика се дължатъ на факта, че ние нѣмаме една единна представа за идеалитѣ и стремежитѣ на българската нация.

Днесъ за днесъ ние имаме нѣколко, една друга отричащи се представи за националната идея или по-право за пжтищата на нейното осжществяване.

Македонскитѣ българина на-

примѣръ смѣтатъ, че най-напредъ трѣбва да се освободи Македония — люлката на българската култура и българщината въобще. Тракийцитѣ смѣтатъ, че най-напредъ трѣбва да се освободи Тракия, понеже къмъ нея е билъ естествения пжтъ на развитието на българското племе. Добруджанцитѣ — Добруджа, житницата на България и пр. и пр. При това положение, ние смѣтаме, че не ще бжде пресилено, ако кажемъ, че въпроса за нашата национална идея прилича на прочутата басня за „орела, рака и щуката“.

И затова ние считаме, че първата наша задача е да възпитаваме българската младежъ въ единна национална идея, да насадимъ въ душитѣ ѝ идеята за единната нация — единна отъ Черно Море до Морава и отъ Дунава до Бѣло Море, и само следъ това, следъ като България отъ Варна започне да мисли тъй както българина отъ Пловдивъ, и тоя отъ Кюстендилъ като оня отъ Видинъ, ще трѣбва да се изработи плана за достигането на националнитѣ въжделения на българското племе и затова точка първа на програмата гласи:

„Постигане заветнитѣ идеали на нашиятѣ дѣди, чрезъ осжществяването на националното единство (духовно и материално) и обединението на всички българи и български земи въ една единна държава подъ скиптъра на българскитѣ царе.

МЛАДЕЖЪТА И НАЦИОНАЛНИТЪ ДВИЖЕНИЯ.

отъ Ал. Николовъ.

За да разберемъ по-правилно процеситѣ на вътрешно съвземане, които изживява българскиятъ народъ, ще направимъ едно малко отстъпление и ще хвърлимъ единъ погледъ върху онѣзи национални движения, които изникнаха спонтанно почти въ всички народи на свѣта, почвайки отъ далечниятъ Китай и Индия и завършвайки въ Германия. Историка на нашето време ще бже принуденъ да го охарактеризира, като епоха на националенъ подъемъ, на национално възраждане. Доказателствата сж на лице.

Още веднага следъ войната въ всички воювали страни се почнаха движения за национална обнова, начело на които застанаха бойцитѣ отъ фронта и младежъта. Въ Италия, боеца Мусолини, въ Германия ефрейтора отъ бойнитѣ мини — Хитлеръ, въ Турция боевия офицеръ Мустафа Кемалъ Паша, въ Полша бизшия главнокомандващъ — Маршалъ Пилсудски, въ Унгария — Адмиралъ Хорти. И въ всички тѣзи страни младежъта се отзовава първа, първа се нареди въ челнитѣ редици на борбата.

Въ Италия, първата победа на фашиститѣ срещу анархията бѣ изнесена отъ студентитѣ на Миланската политехника, предбождани отъ единъ боеви офицеръ. Въ Германия на зовътъ на Хитлера се отзоваха най-напредъ студентскитѣ

корпорации и първитѣ бойни отряди на националъ-социалиститѣ бѣха комплектувани отъ студенти и млади работници.

Възрастни хора нахлуха въ партията по-късно, едва следъ нѣколко години.

Сжщо и въ останалитѣ държави ние виждаме младежъта и особено академическата — да взема най-живо участие въ националнитѣ движения.

Заслужава да отбележимъ, че и въ страни, които не участвуваха въ войната се явиха мощни национални движения.

Въ Индия Ганди поведе цѣлия народъ на борба за национална свобода и равноправие съ англичанитѣ. Въ Китай сжщо има голѣмо национално брожение, начело на което стоятъ китайскитѣ студенти — сжщитѣ, които организираха отпора срещу японското нахлуване. Дори въ пребогатитѣ републики на южна Америка виждаме единъ силенъ стремежъ къмъ национално обособяване въпрѣки националната и расова хетерогенностъ на тѣзи страни.

Следователно общата картина на свѣта днесъ може да се очертае така: възраждане на националното чувство, поставяне нацията на пръвъ планъ, общъ стремежъ къмъ отърсване отъ надъзитѣ на миналото. Заедно съ това трѣбва да се отбележи и силно подчертае и друго едно обстоятелство; и т. е. че цѣлиятъ този националистически кидежъ е силно про-

пите отъ социални лозунги, отъ стремѣжъ къмъ реформиране обществениятъ строй и социалнитѣ отношения.

Социална правда! Ето общиятъ повикъ, който съпжитвува националнитѣ движения на нашето време. Националното съзнание е оплодено отъ стремѣжъ къмъ реформи, стремѣжъ къмъ обнова и повече справедливостъ. „Свобода и хлѣбъ“ е написано на знамето на Хитлеровитѣ пълчища. И този повикъ се повтаря видоизмѣненъ на всички езици. Всички национални движения днесъ издигатъ като свое знаме не само любовта къмъ родината, но и любовта къмъ всички отрудени и онеправдани, защото тази любовъ е естествена последица отъ любовта къмъ отечеството и нацията. Днесъ богатитѣ слоеве на обществото клонятъ повече къмъ космополитизмъ, отколкото народнитѣ маси, за които отечеството и нацията оставатъ все пакъ единствена упора. Развивайки се въ тѣзи рамки, възродителнитѣ национални движения пожънаха успѣхи въ по-големата частъ отъ Европа и вънъ отъ нея. Италия, Ирландия, Полша, Унгария иматъ ослществени режими на творчески национализмъ.

Идваме до въпроса: какво е положението въ България?

Отъ кога почваме ерата на своето ново национално възраждане? Нашата страна изживѣ, непосредствено следъ войната, години на нечувано поражение, когато българската държава и всичко българско, бѣха немилостиво от-

речени, подъ влиянието на отчаянието отъ провала на националнитѣ идеали. Периода отъ 1918 до 1923 г. бѣ единъ периодъ на мѣтно бунтарство, презъ който съ българската държава и нейнитѣ институти се правѣха опити, които по своята наивностъ и безсистемностъ доказаха, че водителитѣ на земеделското движение, които бѣха по духъ нихилисти не могатъ да станатъ държавници. Цѣлиятъ режимъ на Стамболийски е единъ опитъ, да се направи отъ поражение духъ на Добро-Поле и Радомирската „република“ основа на нѣкаква нови държавна система на следвоенна България. Въ този опитъ, въ самата му основа, бѣ залегнало дълбоко и неоправимо противоречие, противоречие, което възникваше отъ обстоятелството, че за основа на държавно строителство и народностно съвземане се взематъ духътъ и разбиранията на тия, които бѣха вече отrekli и държава и нация. Излизането по-върховетѣ на държавата на тѣзи, които я бѣха отrekli, докара неминуемата и неизбѣжна катастрофа на режима Стамболийски, който ще остане въ историята на България като единъ печаленъ епизодъ, въ търсенията на единъ поваленъ народъ, за да се съвземе и излѣкува своитѣ рани.

Актътъ на 9 юний дойде като неизбѣжна реакция на единъ режимъ, който застрашаваше бждащето на страната. По своята замисль, този актъ трѣбваше да доведе до едно национално възраждане, до едно

утвърждение и издигане въ култъ на българската държавна идея. Този режимъ въпрѣки добритъ намѣрения, които го ръководѣха, завърши сжщо тъй печално и безрезультатно, както и предшестващия го.

Основната грѣшка на този режимъ бѣ въ опита му да изгради отъ старитѣ и прогнили партизански материали сградата на нова България.

Тръгването по старитѣ отпакани пѣтица доведе режимътъ тамъ, където бѣ преди 8 год.

Това бѣ една нова покруса на народнитѣ надежди.

Сега, когато българскиятъ национализъмъ е опозиция, неговото знаме — националниятъ трицвѣтъ е поето отъ младежта. Тя го издига високо и върна на своятъ дългъ, тъй както го изпълниха младежитѣ отъ другитѣ нации, повежда борба въ името на България!

Тя не обръща погледъ къмъ тъмното минало на партиитѣ. Отричайки ги, тя поема безстрашно пѣтя къмъ бъдещето.

ЛИТЕРАТУРНИЯТЪ ОБЛИКЪ НА НОВА ИТАЛИЯ.

отъ проф. Енрико Дамяни — Римъ.

Периодътъ отъ прогласяването на Италианското Кралство въ Туринския парламентъ презъ 1861 г. и отъ последователното превзимане на Римъ и неговото прогласяване като столица на сжщото кралство (1870 г.) до свѣтовнатъ война отъ 1914—18 г. и до последователното победоносно утвърдяване на фашизма въ Италия (1922 г.) е периодъ отъ колосално, изключително значение и по отношение на литературата въ Италия. Не искамъ да кажа, че този периодъ е ималъ писатели и поети или творби съ по-голяма стойностъ отъ каквото въ славнитѣ минали вѣкове. Напротивъ, великанитѣ отъ италианската литература отъ миналото оставатъ и може би ще останатъ завинаги ненадминати. Но този исторически периодъ има изключително и извънредно значение поради решителното влияние, което упражнява върху италианцитѣ въ

тѣхното окончателно духовно сливане и следователно по отношение на новата ориентировка на духа имъ, която се отразява направо въ всичкитѣ прояви на мисълта и на литературното производство.

У всичкитѣ народи, които сж преживѣли повече или по-малко периоди на робство — както имахъ случай да отбелѣжа другаде¹⁾ — литературата, въ по-голяма или по-малка мѣра, въ повече или по-малко прѣка форма, служи презъ времето на робството и въ периода на националното събуждане на патриотическото дѣло. Това виждаме, напримѣръ, въ полската литература, където романтизмътъ добива презъ времето на голѣмия нацискаленъ кипежъ, дори песуански форми, това виждаме въ чехската лите-

¹⁾ В. Е. Дамяни. Нѣкои особени прояви на италианската литература; София, Чипевъ, 1933 (стр. 65 и сл.).

ратура, където тъкмо писателитѣ, прозаици и поети, успѣватъ чрезъ дѣлото си да подържатъ, да разгарятъ пламъка на националното чувство срещу бушуващата сила на голѣмата доминирующа нѣмска култура. Това виждаме и въ българската литература, където отъ благозвучнитѣ народни пѣсни до съзнателното и осмислено дѣло на единъ скромнъ монахъ, до творбитѣ на първитѣ прозаици и поети, литературата, още отъ зората си, може да се каже, не е нищо друго освенъ националенъ трепетъ, възвишено усилие къмъ идеала на политическото освобождение.

Фактъ е, където една национална литература не е успѣла да се утвърди, да подържа у поробени народи повече или по-малко явната съвестъ на тѣхната националностъ, онзи народъ е билъ осжденъ да изчезне, да бжде абсорбиранъ отъ други. Типиченъ примѣръ — палабския народъ, изчезналъ вече отъ вѣкове, удавенъ отъ нѣмския. Да биха имали палабитѣ една собствена литература, макаръ и минимална, тѣхната душа не би никога могла да се германизира, както не се е напълно германизиралъ другъ единъ народъ, по численостъ незначителенъ, сгушенъ катъ въ единъ мѣничкъ оазисъ въ огромната немска територия: сърбско-лужицкиятъ, който, ако и неизбѣжно да е трѣбвало да приема, по липса на собствена култура и поради невъзможността да си я създаде, нѣмската култура; ако и да е трѣбвало да приема, по необходимостъ, нѣмскиятъ езикъ за общо употрѣбимъ, все пакъ е за

пазилъ въ дѣното на душата си чувството за своята собствена народностъ, тъкмо защото никога не се е отказалъ отъ своята литература и отъ своя народенъ езикъ, макаръ изразени въ най-скромни и първобитни прояви: народнитѣ пѣсни.

И на какво дължи своето национално спасение следъ дълги вѣкове на робство семиятъ български народъ, ако не на своятъ езикъ и литература, на народнитѣ си пѣсни?

Прочие, отношенията между литература и народностъ, между литература и независимъ политически животъ, сж у всѣки народъ отъ първостепенна важностъ. Бихъ казалъ, че нѣма национална независимостъ за цивилизовани народи, които да нѣматъ собствена литература, макаръ и въ зародишъ. И нѣма народъ, който, придобилъ, макаръ следъ вѣкове робство, собственъ националенъ обликъ въ политическо отношение, да не търси и намѣри тъкмо въ литературата едно отъ най-голѣмитѣ и най-ефикасни срдства за опредѣлянето на своята национална физиономия. Да гледаме титаническото усилие, което правятъ и най-малкитѣ държави, едва вчера възкръснали като нации, следъ войната: Естония, Легония, Литва, за да развиятъ всѣка отъ тѣхъ една собствена литература, която да стане все по-здрава спойка за своя народъ.

Нищо чудно тогава, че политически събития отъ тѣй гигантско значение, като прогласяването на Италианското Кралство и на Римъ като столица на това кралство, участието на

Италия въ свѣтовната война и фашисткото преобразяване на цѣлата нация иматъ голѣмо значение и за историята на италианската литература. Тѣзи събития, напротивъ, сж толкова интимно свързани съ нея, че можемъ безъ друго да вземемъ тѣхнитѣ дати и да ги сѣнтаме като отправни точки за самата литература. Т. е., можемъ да кажемъ, че отъ всѣко едно отъ тѣзи събития почватъ нови периоди на италианската литература. Съ прогласяването на Италианското Кралство можемъ да кажемъ, че съпада началото на съвременната италианска литература; съ участието на Италия въ войната и съ фашистката революция — началото на най-новата италианска литература. Това не е конвенционално разпредѣление: на всѣко едно отъ тѣзи събития действително отговаря нова ориентировка на литературата, интимно свързана съ съответното политическо събитие, ориентировка която, давайки нова физиономия на проявитѣ на мисълта, на изкуството и на литературата, напълно оправдава георетическото разпредѣление.

Действително до прогласяването на Италианското Кралство, т. е., до 1861 год., никога не е съществувала една Италия. Италия като нация и държава е съвсемъ новъ фактъ въ свѣтовната история. Преди прогласяването на италианското кралство сж съществували презъ вѣкове, можемъ да кажемъ, много Италии, съ различни граници, често пжти променливи, съ различна историческа и политическа съдба, нѣ-

кои отъ тѣхъ независими подъ скиптъра на национални князе; други полу независими подъ скиптъра на чужди князе; други пъкъ подъ чуждо владичество и станали базъ друго частъ отъ други държави: много Италии тукъ съгласни, тамъ несъгласни, тамъ пъкъ въоръжени една срѣщу друга; но една Италия една Италия, нация и държава никога не е съществувала.

Имало е и други народи, които сж възкръснали като нация следъ по-вече или по-малко дълги периоди, дори следъ многовѣковни периоди отъ робство: Полша, Чехия, България. Но както Полша, така и Чехия, така и България не сж нѣщо ново въ свѣтовната история. Както Полша, така и Чехия и България сж вече съществували нѣкога и сж вече имали собствена и ясно опредѣлена физиономия на държава и на нация, свободни, независими. А Италия не. Една Италия, свободна и независима, е била вѣковната мечта на многобройнитѣ Италии, но не става действителностъ до 1861—70 г. Следователно не се касае за италианцитѣ, както е за българитѣ, както е и за чехитѣ и за други народи, за възкресение. Касае се за раждане. Италия се ражда въ 1861—70 г.

Ето защо прогласяването на италианското кралство има особено значение и за всичко онова, което засѣга проявитѣ на култура и на изкуството въ Италия. Ако до тогава всѣка една отъ различнитѣ и многобройни части на Италия е имала отдѣлна история и култура,

имала е следователно и отделна литература, съ типични собствени характеристики и прояви, въ прѣка връзка съ различие то на манталитетитѣ, на обичаитѣ, на историческата съдба, на диалектитѣ (регионална или мѣстни и диалектални литератури). Тѣзи литератури, разбира се, продължават да живѣят и следъ обединението на Италия, защото иматъ здрави основи и славни традиции. Но покрай тѣхъ се ражда и почва да се развива само следъ голѣмото историческо събитие и друга една литература, която никога въ минало не е съществувала: Литературата на обединението, литературата на единна Италия.

Развитието на тази литература продължава чрезъ различни прояви и насоки и школи, съ които сж свързани прочути имена и творби, съ благородната съзнателна или несъзнателна задача на съвършено духовно сливане на всичкитѣ италианци отъ различнитѣ области на полуострова, до свѣтовната война и до фашизма.

Войната и фашизмътъ сж новитѣ голѣми, гигантски събития, интимно свързани помежду си, които дълбоко преобразяватъ, отъ духовна и психологична гледна точка, тази единна Италия, родена отъ политическото обединение на всичкитѣ ѝ стари области и държавици. Войната е първото колосално събитие, откакъ Италия съществува, което засѣга едновременно и въ една мѣра всичкитѣ италианци, не вѣче като синове на различни области съ различни идеали и

интереси, но всички еднакво, като италианци. Една огромна опасностъ, едно огромно заплашване, едно огромно изпитание, общо за всички. Отъ това изпитание Италия излиза победителка. Рационалистътъ изчезва. Фашизмътъ, роденъ отъ самата война и като реакция срѣщу опасността и заплашването противъ духовното национално обединение, усъвършенствува дѣлото на войната и заключава окончателно периода, започнатъ отъ прогласяването на италианското кралство, на постепенното духовно сливане на всичкитѣ италианци отъ всичкитѣ италиански области, къмъ които самата война бѣше прибавила последнитѣ късове италианска територия останали и следъ 1861—70 г. подъ чуждо владетелство. Последстане и за литературата: нови хоризонти, нови задачи, нови насоки, трѣскаво търсене на нови пѣтици, отъ сега нататъкъ общи за цѣлия италиански народъ, слѣнь въ едно голѣмо единство.

Въ това трѣскаво търсене, което, разбира се, е още въ зората си, не се забелѣзватъ още между младежитѣ нови истински голѣми писатели, нови великани, съ каквито се слави италианската литература въ миналитѣ вѣкове. Но талантливи, оригинални, плодовити писатели, особено въ областта на прозата има мнозина; стремежътъ къмъ създаването на нови течения, къмъ откриването на нови хоризонти, къмъ обогатяването на родната литература съ нови шедеври съ обща стойностъ е силенъ и

постояненъ, и отъ него ще се роди, ще се оформява, ще се развие онази утрешна италианска литература на най-младитѣ писатели, които днеска постепенно се проявяватъ и се утвърждаватъ и отъ които очакваме по-значителнитѣ твор-

би, що могатъ окончателно да характеризиратъ новата фаза на италианската литература, фазата открита отъ войната и отъ фашизма, фазата основана върху пълното национално интелектуално и културно сливане на всичкитѣ италианци.

ХИТЛЕРЪ ОБЕДИНЯВА ГЕРМАНСКАТА НАЦИЯ.

отъ Н. Ушевъ.

Идваването на Хитлера на власт въ Германия се ознаменува съ редица промѣни отъ кардинално значение за страната. Най-очевидниятъ фактъ тукъ се явява създаването на единната централна власт въ Райха. За мнозина повърхностни наблюдатели това събитие се явява като саботажъ и анулиране свободитѣ на отдѣлнитѣ държавици, които образуватъ Райха. Ако внимемъ, обаче, по-дълбоко въ същността на предприетитѣ мѣрки, не можемъ отъ гледна точка на здравата логика и на целесъобразността да оправдаемъ напълно действията на новото национално германско правителство.

Една отъ първитѣ цели на това правителство, а най-вече на самото Хитлерово движение, е създаването на единната германска нация. А тая, при стария редъ на единъ консервативенъ въ голѣма степенъ феодализъмъ, бѣ разпокъсана. Следователно, отъ гледна точка на единението наложително бѣ образуването на силната централна власт, нѣщо, което е и една отъ главнитѣ 25 програмни точки на националъ со-

циалистическата програма. — Друго обстоятелство, което не можеше да бѣде пренебрегнато, е, че най-вече въ южнитѣ държавици католицизмътъ е много силенъ и че самата католическа църква подъ влиянието на Ватикана подкрепяше политическитѣ течения, изразяващи тенденцитѣ и тежненията на католическия универсализъмъ. А знае се, че Ватиканътъ съвсемъ неохотно се съгласи възпитанието на младежта въ Италия да бѣде предоставено на фашистката просветна дейностъ, която постави на по-преденъ планъ чувството и съзнанието за нация и държава, а на по-сетно мѣсто религиознитѣ фанатизъмъ и догматизъмъ. Ватиканатъ загуби позицитѣ си въ Италия и затова не желаше да загуби и ония, които имаше въ Германия.

Но, ако той на времето можеше да удържи на натиска на Бисмарка, днесъ учението и волята на Хитлера, които бидоха възприети отъ по-голѣмата частъ на самитѣ германски католици, а най-вече младежта, можеха да извоюватъ предние

ната на нация и държава предъ тая на църковната свѣтска власть, съществуваща до тогава макаръ и много умѣло прикривана. А отъ гледна точка на националното единство за Германия необходимо бѣ и е различията и враждитѣ отъ религиозно естество да бждатъ притъпени. Тѣй се тури началото на господството на кръвната и расова принадлежностъ.

Самата смѣна биде наложена въ повечето случаи по ексекутивенъ редъ отъ мѣстнитѣ, въ съответнитѣ държавици или свободни градове, националь-социалистически бойни отряди, които по силата на единъ декретъ бидоха обявени за органи на властта на Райха.

Тѣй въ Германия днесъ имаме едновластие въ истинския смисълъ на думата, защото комисаритѣ на Райха при отдѣлнитѣ държавици не изпълняватъ нищо друго освенъ заповѣдитѣ и наредбитѣ на централната власть въ Берлинъ. Политическото единство въ административно отношение духовното единство се гради и ще се доизгради отъ здравето залѣгане на националь-социалистическата идеология въ душата на германеца.

Борбата за обединението на нѣмския народъ, обаче, надхвърля границата на самата германска държава. Днесъ въ Австрия, която, следъ загубването на своитѣ славянски територии и разпадането на дуалистичната монархия, е държава, населена отъ нѣмци, движението на Хитлеръ е пуснало дълбоки корени. Тамошната националь-социалистическа партия не е нищо друго освенъ мѣстенъ клонъ на общата партия въ Германия. А тая партия, особено следъ успѣха въ Германия, се силно разраства и може да се предвиди, че не ще бжде далечъ денътъ, когато националь-социалиститѣ ще овладеятъ и Австрия. И тогава фактически присъединяването на Австрия къмъ Германия ще бжде свършенъ фактъ. Формалниятъ актъ тогава навѣрно ще закѣснѣе да последва, но неговото провеждане ще се намира въ зависимостъ и отъ редица съображения отъ външно-политическо естество съ огледъ на опредѣлянето на правилния моментъ.

Бисмарковата държава бѣ първиятъ етапъ на германското обединение, Хитлеръ ще го довърши по единъ крайно тактически политически пътъ.

НѢКОИ ОСОБЕННИ ПРОЯВИ НА ИТАЛИАНСКАТА ЛИТЕРАТУРА ОТЪ ПРОФ. ЕНРИКО ДАМЯНИ

отъ Ив. х Желѣзковъ.

Подъ горното заглавие много отдавна се появи на бѣлъ свѣтъ последната книга на голѣмия познавачъ на българска-

та литература и жаркия ратникъ за опознаване на българския и италианския народи г. Енрико Дамяни. Тя излѣзе като

първи номеръ на библиотека „Италианска култура“ и като сждимъ по нея ние съ положителностъ можемъ да предречемъ единъ блъскавъ успѣхъ на повото начинание.

Новата книга на г. Е. Д. е единъ цененъ приносъ къмъ нашата библиография, и ние смѣтаме, че тя би трѣбвало да краси библиотеката на всѣки по-събуденъ българинъ.

Нѣщо, което отъ пръвъ погледъ пленява читателя, това е изящния и лекъ стилъ, на който е написана книгата. Ние не можемъ да не дадемъ гласностъ на нашия възторгъ къмъ тоя изященъ стилъ, който лиасва дори у много наши писатели и който става още по-цененъ, като се има предъ видъ обстоятелството, че е излъзалъ изъ перото на единъ чужденецъ. Въ това отношение г. Е. Д. заслужава най горѣщи адмирации отъ страна на българската интеллигенция.

Най-ценното, обаче, въ това последно творение на г. Дамяни сж неговитѣ неоценими и грамадни познания, както на италианската, така и на българската литератури. Удивително е неговото дълбоко познаване на Хр. Ботѣва и неговата правилна преценка за творчеството му (такава каквато у много български писатели и критици липсва).

Сравнявайки нашия легендаренъ пѣвецъ и борецъ за свободата Хр. Ботѣвъ съ него-

виятъ предшественикъ и събратъ по идеи Мамели въ Италия, г-нъ Дамяни пише следния пасажъ, който за нашата печална действителностъ е цѣло знамение: „Въ историята на краткия животъ на двамата герои и поети — Мамели и Ботѣва — творчеството имъ има страници, които особено много си приличатъ, които еднакво поразяватъ нашитѣ сърца; затова въ паметъта на иднитѣ поколѣния образитѣ и дѣлата имъ ще останатъ винаги живи обкржжени съ почитъ, преклонение и благодарностъ.“

Чрезъ книгата на г. Е. Д. българския читателъ може, отъ частъ макаръ, да се опознае съ италианскитѣ писатели отъ епохата на епичнитѣ борби за обединението на италианското племе.

Четейки тѣхнитѣ пламани и жарки стихове, написани съ кръвъ и мечъ, ние неволно се пренасяме половина вѣкъ назадъ въ епохата на нашето възраждане и въ едно съ г-нъ Дамяни констатираме факта, че особено въ тия епохи българския и италиански народи, намиращи се на халяди километри далечъ единъ отъ другъ сж били въ непосредствено духовно единство.

Книгата на г-нъ Проф. Еурико Дамяни трѣбва да бжде прочетена отъ всѣки интелегентенъ българинъ.

В. „ПРОБИВЪ“

Бойния органъ на Съюза на младежкитѣ национални легиони, единствения защитникъ на всички онеправдани, отрудени и ратникъ за повече социална справедливостъ, за повече свобода, — хлѣбъ, — работа.

Излиза всѣка седмица.

Легионери! Четете и разпространявайте
Вашия боенъ органъ

В. „Пробивъ“

Отдѣленъ брой 1 лв.

Годишенъ абонаментъ 60 лева.

Адресъ: София „Криволакъ“ 1 .

КЪМЪ ЧИТАТЕЛИТЪ!

Редакцията и администрацията на списание „Преломъ“ проси извинение отъ всички ония родолюбиви граждани на които по една или друга причина сме пропуснали да имъ изпращаме списанието.

Съ настоящата книжна имъ се изпраща и излезлитѣ вече четири

ТЕКСТИЛЪ

Днш. дружество за помучно бредчество и тъкачество

ВАРНА

Капиталъ лв. 30,000,000 напълно внесенъ

ПРЕДЛАГА:

Платна български бълени и кебълени.
Оксфорди, цвѣтни аладжи, докуми и др.

Производство на собственитѣ му
тъкачни фабрики въ Варна

Телефони: 332 и 170 За телеграми: „ТЕКСТИЛЪ“

КЪНЧО ПЕТРОВЪ

Желъзарски и бояджийски стоки.
Дървенъ материалъ за каруци.

ПРЕДСТАВИТЕЛЪ

на вжгнища за ковачи, тухлари
и индустриалци и др.

РУСЕ, ул. „Николаевска“ № 57

За телеграми: Кънчо Петровъ Телефонъ № 143